

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 27.10.1977, sp. zn. 4 Tz 67/77, ECLI:CZ:NS:1977:4.TZ.67.1977.1

Číslo: 32/1979

Právní věta: Vyživovací povinnost rodiča voči dieťaťu vzniká priamo na základe zákona (§ 85 Zák. o rodine). Preto sa začiatok páchania tr. činu zanedbania povinnej výživy (§ 213 Tr.zák.) rodiča voči dieťaťu treba považovať deň, od ktorého prestal rodič zavinené plniť svoju vyživovaciu povinnosť. Ak takéto rozhodnutie nebolo doposiaľ vydané, súd v tr. konaní rozhodne o výživnom ako o predbežnej otázke (§ 9 odst. 1 Tr.por.). Rozhodnutie súdu v obč.práv. konaní však súd v tr. konaní zhodnotí ako dôkaz podľa § 2 odst. 6 Tr.por. To platí aj v prípade vyživovacej povinnosti medzi manželmi (§ 91 Zák. o rodine). Naproti tomu povinnosť prispievať na výživu rozvedeného manžela, (§ 92 odst. 1 Zák. o rodine) vzniká na základe dohody rozvedených manželov. Preto rozvedený manžel, ktorý zavinené neprispieva na výživu rozvedenej manželky (a naopak), môže sa dopustiť tr. činu zanedbania povinnej výživy.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 27.10.1977

Spisová značka: 4 Tz 67/77

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Předběžná otázka, Zanedbání povinné výživy

Předpisy: 94/1963 Sb. § 85

§ 9 odst. 1

§ 91

§ 92 odst. 1 140/1961 Sb. § 213 141/1961 Sb. § 2 odst. 6

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 32/1979 sb. rozh.

Vyživovací povinnost rodiča voči dieťaťu vzniká priamo na základe zákona (§ 85 Zákona o rodine). Preto sa začiatok páchania trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 213 Tr. zák. rodiča voči dieťaťu treba považovať deň, od ktorého prestal rodič zavinené plniť svoju vyživovaciu povinnosť bez ohľadu na to, či o povinnosti platiť výživné a o jeho výške rozhodol už predtým súd v občianskoprávnom konaní. Ak takéto rozhodnutie nebolo dosiaľ vydané, súd v trestnom konaní rozhodne o výživnom ako o predbežnej otázke podľa § 9 odst. 1 Tr. por. Pretože ide o otázku viny, súd v trestnom konaní nie je viazaný rozhodnutím súdu v občianskoprávnom konaní ani vtedy, keď

tento súd už rozhodol, ale posudzuje túto otázku samostatne (§ 9 odst. 1 Tr. por.). Rozhodnutie súdu v občianskoprávnom konaní však súd v trestnom konaní zhodnotí ako dôkaz podľa § 2 odst. 6 Tr. por.

To platí aj v prípade vyživovacej povinnosti medzi manželmi podľa § 91 Zákona o rodine.

Naproti tomu povinnosť prispievať na výživu rozvedeného manžela podľa § 92 odst. 1 Zákona o rodine nevzniká priamo na základe zákona, ale len na základe dohody rozvedených manželov alebo rozhodnutia súdu v občianskoprávnom konaní na návrh niektorého z rozvedených manželov. Preto rozvedený manžel, ktorý zavinene neprispieva na výživu rozvedenej manželky (a naopak), môže sa dopustiť trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 213 Tr. zák. len od uzatvorenia dohody, prípadne od právoplatnosti rozhodnutia súdu v občianskoprávnom konaní, z ktorých vyplýva povinnosť prispievať na výživu rozvedenej manželky. Ani tu však súd rozhodujúci v trestnom konaní nie je viazaný rozhodnutím súdu v občianskoprávnom konaní pokiaľ ide o výšku príspevku, ktorý rozvedený manžel zavinene neplatil, ale rieši túto otázku samostatne (§ 9 odst. 1 Tr. por.). Rozhodnutie súdu v občianskoprávnom konaní však musí zhodnotiť ako dôkaz podľa § 2 odst. 6 Tr. por.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR z 27. 10. 1977 sp. zn. [4 Tz 67/77](#)).

Rozsudkom Okresného súdu v Prievidzi zo 17. marca 1975 sp. zn. 4 T 229/75 bol obvinený A. V. uznaný za vinného z trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 213 odst. 1 Tr. z. na tom skutkovom základe, že ako otec maloletých detí D. V., nar. 24. júna 1971 a malotej E. V., nar. 24. januára 1971, vôbec sa nestaral o ich výživu, hoci mu táto povinnosť plynie priamo zo Zákona o rodine, a za obdobie od 1. júna 1974 do 31. decembra 1974 zostal dlžný na výživnom najmenej 5000 Kčs. Okrem toho, hoci bol rozsudkom Okresného súdu v Prievidzi sp. zn. 9 C 64/74 z 18. apríla 1974 zaviazaný prispievať na výživu svojej manželky E. V. sumou 500 Kčs mesačne, túto povinnosť si riadne neplnil a za obdobie od 1. apríla 1974 do 31. októbra 1974 zostal dlžný sumu 3149 Kčs.

Za to mu súd uložil podľa § 213 odst. 1 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere šiestich mesiacov. Podľa § 58 odst. 1 písm. a) Tr. zák. výkon tohto trestu podmienenečne odložil a podľa § 59 odst. 1 Tr. zák. určil skúšobnú lehotu na dva roky.

Tento rozsudok sa stal právoplatným.

Najvyšší súd SSR na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR v prospech obvineného vyslovil, že uvedeným rozsudkom bol v neprospech obvineného porušený zákon, tento rozsudok zrušil a okresnému súdu prikázal, aby vo veci znova konal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Okresný súd rozhodol na základe neúplného zisteného skutkového stavu. Nepreskúmal totiž obhajobu obvineného spočívajúcu v tvrdení, že manželské výživné nie je dlžný a na výživné detí neprispieva, lebo nemá z čoho. Neplnenie vyživovacej povinnosti je trestné, len ak je páchatelom zavinené (§ 4 a 5 Tr. zák.). Trestný súd musí vychádzať z reálnych možností obvineného a otázku zavinenia posúdiť samostatne. Okresný súd mal preto zisťovať, či obvinený mohol prispievať na výživu svojich detí. Podľa obhajoby obvineného výživné na deti neplatil od septembra 1974, lebo zo zárobku mu zostalo tak málo, že to spotreboval pre seba. Z prehľadu o jeho príjmoch sa dá zistiť, že za mesiac september 1974 dostal výplatu 2258 Kčs vrátane rodinných prídavkov. Z tejto sumy nepochybne mohol prispieť na výživu detí. V prípravnom konaní obvinený uviedol, že manželka sa na pojednávaní o rozvođe dňa

13. januára 1975 vyjadrila, že dovtedy jej dával peniaze na výživu rodiny. Bolo treba obstaráť spis o rozvodovom konaní a preveriť toto tvrdenie obvineného.

Okresný súd okrem toho urobil chybu, keď v prvej časti skutkovej vety uviedol, že obvinený zostal dlžný na výživnom za obdobie od 1. júna 1974 do 31. decembra 1974 na svoje maloleté deti D. a E. najmenej 5000 Kčs. Z rozsudku sa nedá zistiť, na základe akých dôkazov súd zistil, že obvinený je dlžný najmenej 5000 Kčs. Podľa svedeckej výpovede E. V. Okresný súd v Prievidzi rozviedol jej manželstvo s obvineným a v rozvodovom rozsudku z 13. januára 1975 uložil obvinenému prispievať na výživu na každé dieťa po 350 Kčs mesačne. Nevedela však uviesť, odkedy má obvinený plniť túto povinnosť.

Je nepochybné, že súd v rozsudku, ktorým rozvádza manželstvo, súčasne upraví aj práva a povinnosti k deťom na čas po rozvode, najmä určí, komu sa deti zverujú do výchovy a ako má každý z rodičov prispievať na ich výživu (§ 26 odst. 1 Zákona o rodine). Pre daný prípad to znamená, že od právoplatnosti rozsudku, ak je tvrdenie svedkyne pravdivé, mal obvinený povinnosť platiť jej na výživu maloletých detí 700 Kčs mesačne. Z napadnutého rozsudku nevyplýva, prečo mal obvinený do 31. decembra 1974 platiť na výživu maloletých detí viac ako 700 Kčs mesačne.

Ak rozsah vyživovacej povinnosti obvineného voči jeho deťom nebol určený občianskoprávnym rozsudkom (v období do právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva), mal okresný súd zisťovať vzhľadom na to, že vyživovacia povinnosť rodičov k dieťaťu vzniká priamo z ustanovenia § 85 Zákona o rodine, kedy obvinený zavinene prestal platiť výživné na svoje deti, a výšku zavinene neplnenej vyživovacej povinnosti určiť ako predbežnú otázku podľa § 9 odst. 1 Tr. por.

V tejto súvislosti treba uviesť, že trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 213 Tr. zák. má povahu pokračujúceho trestného činu s prvkami hromadného trestného činu. V trestnom konaní o tomto trestnom čine nie je súd viazaný údajmi obžaloby o rozsahu trestnej činnosti. Ak obvinený pokračuje v páchaní trestného činu i v čase, keď súd o ňom rozhoduje na hlavnom pojednávaní, je vyhlásenie odsudzujúceho rozsudku medzníkom, kedy končí páchanie jedného trestného činu a začína páchanie ďalšieho trestného činu. Okresný súd mal preto zisťovať, či obvinený okrem obdobia do 31. decembra 1974 neplnil výživné až do 17. marca 1975, kedy vydal rozsudok.

Nedostatočnosť zistenia skutočného stavu zo strany okresného súdu spočíva ďalej v tom, že nezistil, ktorým dňom sa stal rozsudok okresného súdu o rozvode manželstva obvineného právoplatným. Zistenie právoplatnosti rozhodnutia o rozvode manželstva má totiž význam pri rozhodovaní o tom, dokedy mohol obvinený páchať trestnú činnosť podľa § 213 Tr. zák. neplnením výživného manželke (§ 91 Zák. o rodine) a odkedy neplatením príspevku na výživu rozvedenej manželky (§ 92 odst. 1 Zák. o rodine).

Za trvania manželstva majú totiž manželia vzájomnú vyživovaciu povinnosť podľa § 91 Zákona o rodine, ktorá takisto ako vyživovacia povinnosť rodičov k dieťaťu podľa § 85 Zákona o rodine vzniká priamo z cit. zákonného ustanovenia. Táto povinnosť trvá však len do právoplatnosti rozsudku súdu o rozvode manželov. Preto v súvislosti s vyživovacou povinnosťou medzi manželmi z hľadiska začiatku páchania trestnej činnosti podľa § 213 Tr. zák. platí to isté, čo o začiatku páchania trestnej činnosti podľa § 213 Tr. zák. rodičov voči dieťaťu. Pokiaľ však ide o ukončenie, môže táto trestná činnosť trvať len do právoplatnosti rozsudku súdu o rozvode manželov.

Po rozvode manželstva ten manžel, ktorý nie je schopný sám sa živiť, môže žiadať od bývalého manžela, aby mu prispieval na nevyhnutnú výživu podľa svojich schopností a možností (§ 92 Zákona o rodine). Nárok na takýto príspevok nevzniká zo zákona, ale len dohodou rozvedených manželov alebo rozhodnutím súdu. V tomto prípade súd rozhodne o vyživovacom príspevku len na žiadosť niektorého z manželov. Preto začiatok páchania trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 213 Tr. zák. rozvedeným manželom voči rozvedenej manželke (a naopak) možno považovať len obdobie od právoplatnosti súdneho rozhodnutia v občianskoprávnom konaní, ktorým sa o príspevku rozhodlo, pokiaľ obvinený zavinene neprispieval na výživu bývalej manželky. Ani tu však súd v

trestnom konaní nie je viazaný výškou príspevku, určenou v občianskoprávnom konaní, ale má výšku zavinené neplneného príspevku riešiť samostatne ako predbežnú otázku podľa § 9 odst. 1 Tr. por.

Okresný súd urobil preto chybu, keď nezistoval, kedy sa rozsudok o rozvode manželstva obvineného stal právoplatným a či po právoplatnosti rozhodnutia o rozvode manželstva obvineného vznikol nárok rozvedenej manželky voči obvinenému na príspevok na výživu podľa § 92 Zákona o rodine.